

UNIVERZITET U SARAJEVU

Institut za historiju

Komisija za izbor naučnog saradnika

VIJEĆU INSTITUTA ZA HISTORIJU UNIVERZITETA U SARAJEVU

Na osnovu člana 29. Zakona o naučnoistraživačkoj djelatnosti („Službene novine Kantona Sarajevo” br. 16/06) i člana 93. Statuta Univerziteta u Sarajevu, Vijeće Instituta za historiju je na 2. elektronskoj sjednici održanoj 10. 12. 2020. godine donijelo odluku broj 01-01-825/20 kojom je imenovalo Komisiju za izbor u naučno zvanje naučni saradnik za oblast moderne historije u sastavu:

1. Dr. Edin Radušić, redovni profesor, predsjednik Komisije
2. Dr. Zijad Šehić, redovni profesor, član
3. dr. Dženita Rujanac, naučni saradnik, član

Komisija je zaprimila akt (Potvrda) Instituta br. 03-01-803/20 od 4. 12. 2020. godine, kojom se potvrđuje da se na javni oglas za izbor u zvanje naučni saradnik za oblast moderne historije u Institutu za historiju, objavljen u dnevnom listu “Oslobođenje” na str. 22, s dokumentacijom koja je potpuna i usklađena s uvjetima utvrđenim konkursom, prijavio jedan kandidat: **dr. Sanja Gladanac-Petrović.**

Na konkurs se prijavio i kandidat Branislav Janjetović, ne precizirajući na koji konkurs za izbor u zvanje naučni saradnik za oblast moderne historije se prijavljuje (isti dan u listu “Oslobođenje” su objavljena dva konkursa za izbor u to isto zvanje, na str. 22 i na str. 42). Sekretar Instituta je u navedenoj potvrdi navela da je prijava Branislava Janjetovića blagovremeno dostavljena i svojeručno potpisana, ali i da pomenuti kandidat nije dostavio potrebnu dokumentaciju traženu Konkursom (Diplomu o završenoj visokoj stručnoj spremi sa dodatkom diplomi/ dokaz o prosjeku ocjena, original ili ovjerena kopija; Diploma o naučnom stepenu magistra ili diploma o završenom II ciklusu studija sa dodatkom diplomi/ dokaz o prosjeku ocjena, original ili ovjerena kopija; Diploma ili uvjerenje o stečenom zvanju doktora nauka iz oblasti za koju se bira sa dodatkom diplomi / dokazi o prosjeku ocjena original ili ovjerene kopije; Biografija (CV) i spisak objavljenih naučnih radova iz oblasti za koju se vrši izbor (uz fotokopije radova u prilogu). Komisija na osnovu

Potvrde sekretara Instituta i uvida u dostavljenu joj konkursnu dokumentaciju konstatira da prijava kandidata Branislava Janjetovića ni formalno ni suštinski nije potpuna (nije predložen dokaz o završenom prvom, drugom i trećem stepenu studija) i da je neće uzimati u dalje razmatranje i ocjenu. Zbog toga se detaljan izvještaj s prijedlogom za izbor u zvanje odnosi samo na kandidatkinju Sanju Gladanac-Petrović.

IZVJEŠTAJ

Dr. Sanja Gladanac-Petrović rođena je 3. 3. 1985. godine u Sarajevu gdje je završila osnovnu i srednju školu. Godine 2007. diplomirala je na Odsjeku za historiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu i stekla stručni stepen profesor historije. Na istom je fakultetu u periodu od 2008. do 2012. godine pohađala postdiplomski studij iz Historije Bosne i Hercegovine u 19. i 20. stoljeću, koji je završila 20. 12. 2012. uspješnom odbranom magistarskog rada *Državno školstvo u Velikoj župi Vrhbosna u Drugom svjetskom ratu sa akcentom na njegov ideološki sadržaj*, čime je stekla naučni stepen magistra historijskih nauka. Diplomski studij završila je s prosječnom ocjenom 8,94, a postdiplomski s prosjekom 9,62. Akademske 2012/2013. upisala je doktorski studij na Odsjeku za historiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, smjer Historija Bosne i Hercegovine u XIX i XX stoljeću. Sve ispite na doktorskom studiju položila je s maksimalnom ocjenom deset (10), a doktorski studij je okončala 17. 6. 2020. uspješnom odbranom doktorske disertaciju *Nepoželjni na području Bosne i Hercegovine za vrijeme uprave Nezavisne države Hrvatske*, čime je stekla pravo na akademsku titulu i naučno zvanje doktor historijskih nauka. Sanja Gladanac-Petrović je od 2008. godine zaposlena u Institutu za historiju Univerziteta u Sarajevu u zvanjima stručnog saradnika i višeg stručnog saradnika.

Kandidatkinja je uz prijavu na konkurs priložila bibliografiju i radove kojima dokazuje svoje naučnoistraživačke sposobnosti. Dr. Sanja Gladanac je u historiografskim publikacijama do sada objavila pet naučnih članaka i šesnaest osvrti ili prikaza knjiga. Učestvovala je na većem broju naučnih konferencija, seminara i tribina.

Objavljeni naučni članci:

1. "Uspostava državnog školstva na području Velike župe Vrhbosna". *Bosna i Hercegovina 1941: Novi pogledi. Zbornik radova*. Sarajevo: Institut za istoriju, Sarajevo, 2012, str. 67-97.

2. "Slika ZAVNOBiH-a u bosanskohercegovačkim udžbenicima historije (1945 – 2013)". *Historijska traganja* (12/2013). Sarajevo: Institut za istoriju, Sarajevo, str. 231-252.
3. "Komparacija popisa žrtava Drugog svjetskog rata iz 1947. i 1950. godine na primjeru sreza/općine Zavidovići". *Rijeka Krivaja kroz prošlost. Zbornik radova*. Sarajevo: Institut za istoriju, Sarajevo, Udruženje za modernu historiju, 2016, str. 185-200.
4. „Jevreji kao svjetska opasnost i gospodari svijeta': Demoniziranje Jevreja prema pisanju *Sarajevskog novog lista* (1941 – 1945)". *Historijski pogled na razvoj i položaj nacionalnih manjina u Sarajevu i Bosni i Hercegovini*. Sarajevo: Udruženje za modernu historiju, 2017, str. 171-196.
5. Promjenjivost slike sarajevskog atentata u udžbenicima historije Bosne i Hercegovine". *Prilozi*, (46/2017). Sarajevo: Institut za historiju, str. 159-174.

Objavljeni prikazi naučnih i stručnih publikacija:

1. Staniša Brkić: *Ime i broj: Kragujevačka tragedija 1941*. Kragujevac 2007, u: Prilozi Instituta za istoriju u Sarajevu, br. 37, Sarajevo, 2008, str. 234-237.
2. H. Džejms Bergvin: *Imperija na Jadranu, Musolinijevo osvajanje Jugoslavije 1941 – 1943*. Beograd 2007, u: Prilozi Instituta za istoriju u Sarajevu, br. 37, Sarajevo, 2008, str. 238-241.
3. Zijad Šehić: *U smrt za cara i domovinu! Bosanci i Hercegovci u vojnoj organizaciji Habsburške monarhije 1878-1918*. Sarajevo 2007, u: Radovi Filozofskog fakulteta u Sarajevu, knj. 14, Sarajevo, 2010, str. 443-445.
4. Otto Skorzeny: *Tajni memoari; Hitlerov najopasniji komandos*. Zagreb 2006, u: Prilozi Instituta za istoriju u Sarajevu, br. 38, Sarajevo, 2009, str. 290-292.
5. Nada Kisić Kolanović: *Muslimani i hrvatski nacionalizam 1941. – 1945*. Zagreb 2009, u: Prilozi Instituta za istoriju u Sarajevu, br. 39, Sarajevo, 2010, str. 230-233.
6. Sandra Biletić, Amira Hujdur (prir): *Pisma Hajimu Altarcu iz koncentracionih logora u Drugom svjetskom ratu*. Sarajevo 2010, u: Prilozi Instituta za istoriju u Sarajevu, br. 40, Sarajevo, 2011, str. 392-394.
7. Stefano Petrungaro: *Pisati povijest iznova. Hrvatski udžbenici povijesti 1918.-2004. godine*. Zagreb 2009, u: Prilozi Instituta za istoriju u Sarajevu, br. 41, Sarajevo, 2012, str. 325-329.
8. Slavko Goldstein, Ivo Goldstein: *Jasenovac i Bleiburg nisu isto*. Zagreb 2011, u: Prilozi Instituta za istoriju u Sarajevu, br. 41, Sarajevo, 2012, str. 307-309.

9. Snježana Banović, *Država i njezino kazalište; Hrvatsko državno kazalište u Zagrebu 1941. – 1945.* Zagreb 2012, u: Prilozi Instituta za istoriju u Sarajevu, br. 42, Sarajevo, 2013, str. 263-267.
 10. Emily Greble, *Sarajevo, 1941 – 1945, Muslims, Christians, and Jews in Hitler's Europe.* Ithaca and London 2011, u: Prilozi Instituta za istoriju u Sarajevu, br. 42, Sarajevo, 2013, str. 260-263.
 11. Davor Kovačić, *Redarstveno-obavještajni sustav Nezavisne Države Hrvatske od 1941. do 1945. godine.* Zagreb 2009, u: Radovi Filozofskog fakulteta Sarajevo, br. 17/3, Sarajevo, 2014, str. 441-444.
 12. Danijel Vojak, *U predvečerje rata: Romi u Hrvatskoj 1918. – 1941.* Zagreb 2013, u: Prilozi Instituta za istoriju u Sarajevu, br. 44, Sarajevo, 2015, str. 225-228.
 13. Danijel Vojak, Bibijana Papo, Alen Tahiri, *Stradanje Roma u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj 1941.-1945.* Zagreb 2015, u: Prilozi Instituta za historiju, br. 45, Sarajevo, 2016, str. 365-371.
 14. Nenad Ž. Petrović, *Ideologija varvarstva: fašističke i nacionalsocijalističke ideje kod intelektualaca u Beogradu (1929-1941).* Beograd: 2015. u: Prilozi Insituta za historiju, br. 45, Sarajevo, 2016, str. 361-365
 15. Muhamed Nametak, *Bosanski trougao u crvenoj zvijezdi: Kulturni tokovi i izgradnja "socijalističkog društva" u Bosni i Hercegovini od 1945. do 1952."* Sarajevo, 2017. u: Pregled, br. 1/2018, Sarajevo, 2018, str. 159-164.
 16. Max Bergholz, *Nasilje kao generativna sila: Identitet, nacionalizam i sjećanje u jednoj balkanskoj zajednici.* Sarajevo/Zagreb, 2018. u: Prilozi Instituta za historiju, br. 48, Sarajevo, 2019, str. 290-296.
- Najznačajniji dosadašnji naučnoistraživački rezultat Sanje Gladanac-Petrović je odbranjena doktorska disertacija pod naslovom *Nepoželjni na području Bosne i Hercegovine za vrijeme uprave Nezavisne države Hrvatske.* U cjelini, disertacija je u utemeljena na arhivskoj građi smještenoj u različitim arhivskim institucijama u Sarajevu, Banjoj Luci, Mostaru i Zagrebu te dotadašnjim rezultatima bosanskohercegovačke (južnoslavenske) i strane historiografije. Podaci iz građe nastale funkcioniranjem nadležnih državnih ministarstava i njegovih odjela (*Ministarstvo unutarnjih poslova Nezavisne države Hrvatske; Ravnateljstvo ustaškog redarstva, Židovski odsjek*) je pri konkretiziranju prilika na terenu dopunjavana pokazateljima iz građe upravnih organa lokalne vlasti (*Poglavnikovo povjereništvo Sarajevo; Gradsko poglavarstvo Sarajevo; Ustaški stožer i Velika župa Sana i Luka*) i institucija koje su se bavile oduzimanjem i podržavljenjem jevrejske i srpske imovine (*Savez Napretkovih zadruga; Državno ravnateljstvo za gospodarstvenu*

ponovu-produžnica Sarajevo; Rizničko upraviteljstvo-ured za podržavljeni imetak; Rizničko upraviteljstvo-Ured za upravu židovskih nekretnina). Ovom disertacijom kandidatkinja je u historiografski diskurs uvela novi pojam “nepoželjni”, koji ne srećemo u ranijoj historiografiji. Ona je konkretne rezultate svojih istraživanja prezentirala tematsko-hronološkim principom, što je u krajnjoj liniji odredilo i strukturu disertacije ukupnog obima 390 stranica teksta. U prvoj glavi *Nepoželjni u ustaškoj propagandi* istraživana je i analizirana onovremena štampa, publicistika i plakati kako bi se rekonstruirala propagandom stvorena slika Nepoželjnih u NDH i omogućilo kandidatkinji da zaključi na koji način su ustaške vlasti percipirale Jevreje, Rome, Srbe i komuniste i da otkrije ustaške motive neprihvatljivosti i neželjnosti ovih grupa. Kandidatkinja je u ovom dijelu disertacije analizirala široku lepezu izmišljenih opasnosti i štetnih uticaja ovih grupa po hrvatsku državu, koje su zasnovane na ranije uspostavljenim rasnim i drugim stereotipima i predrasudama. Kandidatkinja dalje gradi tezu da su rasne zamisli ustaškog režima trebale zacementirati ustašku argumentaciju o nepremostivim razlikama između Hrvata i *Nepoželjnih*, zasnovanim na prirodnim predispozicijama naroda. Argumentaciji te teze posvetila je cijelu drugu glavu *Rasna teorija ustaškog režima i gradiranje i diferencijacija Nepoželjnih*, u kojoj je analizirano rasno definiranje Hrvata naspram nepoželjnih Jevreja, Roma i Srba, te su upoređivane razlike među *Nepoželjnim* na rasnom principu (npr. “Ustaše i gotska teorija o porijeklu Hrvata”; “Rasni karakter Jevreja i Roma”; “Ustaška rasna percepcija Srba”). Na osnovu takvih teorija je i zakonski reguliran njihov položaj u NDH i odnos zvaničnih vlasti prema njima (“Rasno nepoželjni Jevreji i Romi”; “Nacionalno nepoželjni – Srbi”). Na taj način izvršeno je gradiranje *Nepoželjnih*, odnosno utvrđeno je izvorište i različit stepen njihove neprihvatljivosti, što je u krajnjoj liniji uslovalo diferenciranje mjera terora koje su vlasti poduzimale protiv njih. Kandidatkinja je došla do zaključka da je viševrsna analiza pokazala diskriminiran položaj i gubitak osnovnih ljudskih prava rasno označenih nearijevaca, i nacionalno nepoželjnih Srba, dok komunisti kao politički element nisu mogli biti rasno percipirani. Nakon što je kandidatkinja pokazala kako je teoretski definirana nepoželjnost Jevreja, Roma, Srba i komunista, kako su portretirani u ustaškim propagandnim sredstvima, utvrđen njihov pravni položaj i izgrađen sistem terora i njegova infrastruktura (logori, državni ured za oduzimanje i podržavljenje imovine) u državnom sistemu NDH, u najobimnijem dijelu rada (*Sudbina Nepoželjnih u Nezavisnoj državi Hrvatskoj*) prešla je na rekonstruiranje i kompariranje. Pri tome se metodološki opredijelila, premda u unutrašnjem sadržaju teksta vrši komparacije, da odvojeno istražuje i analizira sudbinu *Nepoželjnih* u realnosti,

kako bi u konkretnim slučajevima i na konkretnim primjerima pokazala sve razlike u percipiranju i posljedicama ideološki definirane nepoželjnosti. Takav pristup kandidatkinji je omogućio da utvrdi, i pored toga što su sve "nepoželjne" grupe imale dosta istovjetnih značajki u ustaškoj ideologiji, propagandi, zakonodavstvu i praksi, u određenoj mjeri diferenciran odnos vlasti prema pojedinim grupama koje su bile predmet istraživanja ove disertacije. Neke mjere korištene prema svim nepoželjnim nisu primjenjivane istim intenzitetom niti u jednakom kontinuitetu, dok je bilo postupaka koji su poduzimani samo u odnosu na jednu skupinu. U tom smislu kandidatkinja zaključuje da su mjere diskriminacije, internacije, likvidacije primjenjivane za sve rasno-nacionalne i ideološko-političke nepoželjne skupine dok se prekrštavanje primjenjivalo samo u slučaju domaćih Srba, a deportacija preko granice kada su bili u pitanju strani Srbi. U ovoj glavi u kojoj se prati sudbina nepoželjnih kandidatkinja je nastojala rekonstruirati razlike u položaju ljudi koji su pripadali za ustaški režim nepoželjnim grupama u njemačkoj i italijanskoj okupacionoj zoni.

Kandidatkinja u cjelini disertacije argumentirano donosi zaključke o pojedinim potpitanjima koje raspravlja, a i njeni opći zaključci su rezultat provedenih konkretnih israživanja. Sadržajno je obogatila našu spoznaju o temi (o ustaškoj ideologiji, zakonodavstvu, formi i obimu terora prema "drugom" na prostoru Bosne i Hercegovine), u historiografski diskurs je unijela pojam "nepoželjni", napravila je iskorak u gradiranju *Nepoželjnih* u državnom sistemu NDH, te je jače povezala ideologiju, propagandu, normu i ekstremno nasilnu praktičnu politiku NDH prema Jevrejima, Romima, Srbima i komunistima - pojedinačno i na općoj ravni. U istraživačkom postupku kandidatkinja je veoma obazriva, ne pojednostavljuje i ne poopćava odnos ustaškog režima prema svim grupama nepoželjnih, pa je u cjelini disertacije pokazana specifičnost odnosa NDH i njenog ideološkog i političkog vođstva prema svakoj od navedenih grupa, uz stalnu komparaciju i traženje zajedničkih karakteristika. Pri tome je vodila računa o "domaćoj" naslijeđenoj velikohrvatskoj ideologiji (posebno u odnosu prema Srbima), kao i o izvoru ideološke nepoželjnosti (posebno Jevreja) koji su uvezeni iz nacističke ideologije. S tim u vezi važno je potcrtati njen doprinos u rasvjetljavanju direktne veze između ideologije i njenih korijena na jednoj strani i sudbine ljudskih bića na drugoj.

Od pet objavljenih naučnih članaka Sanje Gladanac-Petrović četiri tretiraju teme iz bosanskohercegovačke historije u razdoblju Drugog svjetskog rata ili neposredno poslije njega, a jedan se odnosi na slike sarajevskog atentata 1914. godine u udžbenicima historije Bosne i

Hercegovine u periodu Kraljevine Jugoslavije, NDH-a, Socijalističke Jugoslavije i nezavisne Bosne i Hercegovine („Promjenjivost slike sarajevskog antentata u udžbenicima historije Bosne i Hercegovine”). „Udžbeničkim slikama” kandidatkinja se bavi i u radu „Slika ZAVNOBiH-a u bosanskohercegovačkim udžbenicima historije (1945 – 2013), u kojem utvrđuje koliko su na udžbeničku interpretaciju ZAVNOBiH-a i ocjenjivanje značaja njihovih odluka za poslijeratnu sudbinu Bosne i Hercegovine i njeno društveno-političko uređenje uticale političke okolnosti i dominantan ideološki diskurs udžbeničkog sadržaja. U radu „Jevreji kao svjetska opasnost i gospodari svijeta: Demonizacija Jevreja prema pisanju Sarajevskog novog lista (1941 – 1945)” analizira se slika Jevreja koja je kreirana u javnosti tokom vlasti Nezavisne države Hrvatske u Bosni i Hercegovini (1941 – 1945), s posebnim osvrtom na antijevrejske stereotipe u bosanskohercegovačkom kontekstu. Ratnom tematikom kandidatkinja se bavila i u radu „Uspostava državnog školstva na području Velike župe Vrhbosne”, u kojem na izvornoj građi istražuje organiziranje školskog sistema Nezavisne države Hrvatske na primjeru pomenutog prostora, te analizira sve probleme s kojima se susretala nova vlast u tom procesu (nedostatak adekvatnih školskih prostorija, izbijanje zaraznih bolesti, deficit stručnog kadra i školske opreme). Sanja Gladanac-Petrović je u radu „Komparacija popisa žrtava Drugog svjetskog rata iz 1947. i 1950. godine na primjeru sreza/općine Zavidovići” pomenute popise žrtava iskoristila za kritičko sagledavanje neprincipijelnog (ideološkog) metoda popisivanja žrtava, pri čemu su, kako zaključuje Gladanac-Petrović izostavljane žrtve stradale djelovanjem Narodnooslobodilačke vojske i drugih snaga antifašističke koalicije. Ipak su, prema njenom sudu, analizirani izvori korisni svjedoci prošlosti iz kojih se mogu crpiti važni podaci za izučavanje nacionalne, socijalne, dobne strukture stradalnika, načina njihova stradanja i odnosa različitih vojnih formacija prema stanovništvu određenog područja.

Iz odbranjene doktorske disertacije, magistarskog rada i do sada objavljenih pet članaka da se zaključiti da se kandidatkinja u svojim historiografskim istraživanjima posebno posvetila istraživanju položaja, tretmana i sudbine „nepoželjnih” i diskriminiranih etničkih i drugih grupa stanovništva na prostoru Bosne i Hercegovine u NDH-a, te ideološkom pozadinom udžbenika i obrazovnih sistema u cjelini na bosanskohercegovačkom prostoru u 20. stoljeću. Ona obrađivanim temama i svojim pristupom promovira humanizam. Sanja Gladanac-Petrović je svojim radovima pokazala da je uspješno savladala zanat historičara - u njenim radovima je vidljiva ozbiljna analiza

